

De Stelling: Gemeenten mogen inwoners dwingen hun tuinen te vergroenen voor milieuvoordelen

In Nederland is minimaal 200 vierkante kilometer extra groen nodig om inwoners te beschermen tegen hitte, droogte en wateroverlast. Gemeenten streven natuurlijk naar groenere openbare ruimtes, maar gezien de grote ambities en de verdichting van stedelijke gebieden wordt er ook steeds vaker naar particuliere tuinen gekeken. Het stimuleren van bewoners om te vergroenen is al jaren aan de gang; een andere, meer rigoureuze keuze is – als het echt niet anders kan – het opleggen van verplichtingen. De gemeente Groningen is de eerste die voor deze ‘aanpak’ kiest.

Auteur: Heleen Kommers

Door de nieuwe hemelwaterverordening, die sinds 1 januari van kracht is, kan de gemeente Groningen tuinbezitters dwingen tegels uit hun tuin te halen in ruil voor groen. Inwoners moeten zélf zorgen dat het regenwater uit hun tuin niet meer in het overvolle riool belandt. Niets doen is geen optie, want dan zullen straten en kelders vol water lopen bij zware buien en zal de veiligheid in het geding komen. Maar mag een gemeente wel bepalen hoe mensen hun tuin inrichten en hen bovendien de kosten zelf laten dragen? Vakblad Stad + Groen vraagt drie reacties uit ‘het veld’.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

MIRJAM WIJNJA (GROENLINKS)
wethouder, onder meer verantwoordelijk voor klimaatadaptatie

'De toenemende wateroverlast is een probleem van iedereen'

Juridische stok is fijn

'De gemeente Groningen streeft een klimaatadaptief ingerichte openbare ruimte na, maar kan de effecten van klimaatverandering niet alleen opvangen in de openbare ruimte, hiervoor is ook de private ruimte nodig. We hanteren hierbij de wortel en de stok methode; we ondersteunen allereerst perceeleigenaren bij het opvangen van water op eigen terrein, de verordening dient als juridische borging ervan. Het is fijn om deze juridische stok achter de deur te hebben. In deze nieuwe verordening vragen we bij nieuwbouw de perceeleigenaren van percelen groter dan 250 m² een gekwantificeerde hoeveelheid van de neerslag die valt op het eigen perceel op te vangen en te bergen. Het liefst met groene maatregelen, zoals bijvoorbeeld een groen dak. In bestaand gebied is het nadrukkelijk de bedoeling om samen met inwoners en ondernemers aan de slag te gaan. Voor percelen kleiner dan 250 m² is de verordening niet van toepassing.'

Geld weggooien in het riool

'We gaan met onze verordening dus niet direct alle inwoners verplichten maatregelen te treffen. Wel verwachten we dat het steeds moeilijker wordt om zware regenbuien alleen op te vangen in de openbare ruimte. Ook nu al werken we daarom in projecten samen met inwoners en bedrijven om te kijken wie wat kan doen. Maar ik hoop dat mensen uit vrije wil meewerken, want de toenemende wateroverlast is een probleem van iedereen. Inwoners betalen de vergroeningskosten zelf, maar als we niets doen, betaalt de gemeenschap voor het wegwerken van de overstromingen. Dat is geld weggooien in het riool!'

TEUN HAVINGA (VVD)
fractiewoordvoerder gemeente Groningen

‘In feite grijp je niet alleen in tuinen van buurtbewoners in, maar ook in hun financiën’

Principieel tégen het dwingen van burgers

Ook al hanteert de gemeente Groningen de harde hand, niet alle partijen kunnen zich daarin vinden. ‘Aan woningen die nog gebouwd worden, kun je best strengere eisen stellen. Zorg met een sedumdak voor extra wateropslag en zorg dat bij de tuinaanleg de waterafvoer direct goed is. Daar zien we veel kansen en er is weinig reden om dat niet op te nemen in het Bouwbesluit. Een veel groter probleem hebben we met het dwingen van bewoners van bestaande percelen. Want let wel: het gaat niet alleen om de tuin! Bewoners moeten zelf bepalen hoe zij die inrichten; daar mag de gemeente geen zeggenschap over hebben.’

Verordening gaat veel te ver

‘We erkennen het probleem van wateroverlast, maar deze maatregel gaat veel te ver. Pas als een gemeente alle mogelijkheden heeft benut en de hele buurt dan nóg wateroverlast ervaart, kunnen we bezien of ingrijpen in het algemeen belang is. De verordening zoals aangenomen geeft het college van B en W de bevoegdheid om bewoners te dwingen ingrijpende maatregelen te nemen op hun perceel, ongeacht of er nog mogelijkheden zijn in de publieke ruimte. Nog afgezien van de vraag hoe je dat meet en controleert, is het niet zeker of er subsidie komt. In feite grijp je niet alleen in tuinen van buurtbewoners in, maar ook in hun financiën.’

CILIA DAEMEN (GROENLINKS)
wethouder gemeente Nijmegen, onder meer verantwoordelijk voor klimaatadaptatie en stadsvergroening

‘80 procent van de Nijmegenaren voelt zich verantwoordelijk om zelf maatregelen te nemen’

De gulden middenweg: stimuleren, niet afdwingen

‘In Nijmegen geloven we erin dat het beter werkt om inwoners te stimuleren om groene maatregelen te nemen dan om dit af te dwingen. Een inwoner met tegels in de tuin omdat hier een scootmobiel staat, heeft tenslotte niks aan gras. Een geveltuin kan misschien wel. Inwoners weten zelf het beste wat bij hen past.’

Wat levert vergroening op?

‘Daarom laten we in Nijmegen onze inwoners liever zien wat vergroening, en andere maatregelen met milieuvoordelen, hen opleveren. Dat doen we onder andere met acties voor het vergroenen van tuinen en het afkoppelen van regenpijpen. Uit een peiling in juli 2023 bleek dat 80 procent van de Nijmegenaren zich verantwoordelijk voelt om zelf maatregelen te nemen. Daarom hebben we vertrouwen in deze aanpak. Dit blijkt ook uit de bewonersinitiatieven die er nu al zijn, zoals recent nog de vergroening van een plein. Dit soort initiatieven ondersteunt de gemeente. Nijmegen kent al veel bewonersgroengroepen en ondertussen blijven we inzetten op het vergroten van bewustwording, samen met partners.’